

Schoolondersteuningsplan & Schoolondersteuningsprofiel

Alle scholen uit het Samenwerkingsverband Weert-Nederweert (SWV) hebben een ondersteuningsprofiel. Tezamen geven de profielen een beeld van de ondersteuningsmogelijkheden binnen het SWV. Op basis van het totaal van de ondersteuningsprofielen heeft het SWV het niveau van de basisondersteuning vastgesteld, dat beschreven is in het ondersteuningsplan van het SWV. Dit schooljaar wordt er een nieuw ondersteuningsplan gemaakt door het SWV en op basis van dit nieuwe plan zal er dus ook een nieuw schoolondersteuningsprofiel (SOP) van kracht gaan worden. De ontwikkelingen worden gevolgd en zullen te zijner tijd leiden tot een nieuw SOP

De scholen van Eduquaat conformeren zich aan de afspraken die binnen het SWV zijn gemaakt. Het SWV heeft zich tot doel gesteld zoveel mogelijk kinderen thuisnabij (dus binnen de grenzen van het SWV) onderwijs te laten volgen. Dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle partners binnen het SWV. In het ondersteuningsplan is vastgelegd aan welke voorwaarden scholen moeten voldoen om aan die verantwoordelijkheid te kunnen voldoen. Van alle scholen wordt verwacht dat ze een goede basisondersteuning kunnen bieden.

Wat verstaat het SWV Weert-Nederweert onder basisondersteuning?

Elke school biedt tenminste:

1. *Een uitdagend basisprogramma voor alle leerlingen.*
2. *Individuele (lichte) ondersteuning aan leerlingen met een ondersteuningsvraag. Deze ondersteuning kan incidenteel dan wel structureel zijn en individueel of in een groepje geboden worden. Deze ondersteuning kan liggen op didactisch-, gedragsmatig- en/of sociaal-emotioneel gebied. De wijze waarop deze ondersteuning wordt gerealiseerd verschilt per school.*
3. *Cyclische besprekingen van leerlingen met een ondersteuningsvraag intern en al dan niet aangevuld met externen met specifieke expertise. Alle (clusters van) scholen onder eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid hebben hiertoe een Intern Ondersteuningsteam (IOT) ingericht.*
4. *Een aantoonbare aanpak voor het tijdig signaleren van leerproblemen en het uitvoeren van preventieve interventies. Dit wordt gerealiseerd door:*
 - handelingsgericht werken,
 - handelingsgerichte procesdiagnostiek en
 - handelingsgericht arrangeren.
5. *Kennisdeling, feedback, collegiale consultatie; een functionele collegiale rol al dan niet in de vorm van een intern begeleider met als belangrijkste doel het ondersteunen van leerkrachten bij het bieden van een passend onderwijsaanbod.*

6. Een leerlingvolgsysteem (LVS) dat op systematische manier de ontwikkeling van alle leerlingen volgt ten behoeve van de cognitieve en de sociaal-emotionele ontwikkeling.
7. Een systematische manier van werken aan de sociale veiligheid in en om de school en het voorkomen van gedragsproblemen van leerlingen.
8. Een functioneel netwerk waarmee de curatieve zorg voor leerlingen en ouders geboden wordt.
9. Een beleid en protocol met betrekking tot medisch handelen

UIT: Ondersteuningsplan Weert-Nederweert maart 2016, blz.21.

De scholen van stichting Eduquaat voldoen aan de criteria die door het SWV zijn opgesteld voor basisondersteuning.

Kijkend naar de vier aspecten van basisondersteuning zoals omschreven in de uitgave van de PO raad “werken met het schoolondersteuningsprofiel, september 2012” zijn deze voor alle scholen van Eduquaat haalbaar gebleken. Het betreft hier:

1. de basiskwaliteit, gemeten in het toezichtskader van de inspectie. Alle scholen van Eduquaat vallen onder het basistoezicht van de inspectie.
2. de preventieve en licht curatieve zorg (zie voor beschrijving de “ondersteuningsgids Eduquaat” hoofdstuk 2 en hoofdstuk 4.
3. de onderwijszorgstructuur (zie voor beschrijving de “ondersteuningsgids Eduquaat” hoofdstuk 3)
4. het planmatig werken (zie voor beschrijving de “ondersteuningsgids Eduquaat” blz 15 e.v. en voor een specifiek gedeelte de schoolgids van elke school).

Schoolspecifieke informatie is van elke school apart te vinden in de kwaliteitsrapportage van de school. Beide voornoemde documenten zijn op elke school aanwezig.

Daarnaast vraagt het SWV van de schoolbesturen dat zij zorg dragen voor de professionalisering van hun medewerkers, zodat de schoolteams niet alleen de basisondersteuning kunnen bieden maar deze ook kunnen uitbouwen. De focus van de professionalisering ligt op:

- *De kwaliteitsontwikkeling van het pedagogisch en didactisch handelen van leerkrachten met als doel de (extra) ondersteuning zoveel mogelijk te laten plaatsvinden in het primaire proces.*
- *Leerkrachten ontwikkelen aantoonbaar meer kennis, differentiatievaardigheden en inzichten om leerlingen met gedragsproblemen en/of andere ondersteuningsvragen goed te kunnen onderwijzen.*
- *Het vormen van learning community, delen van kennis in netwerken.*
- *De rol (taken en kennis) van de interne begeleider wordt versterkt door middel van professionalisering, coaching, intervisie en een professioneel geleid IB netwerk waaraan niet vrijblijvend wordt deelgenomen. Doelstelling is de kennis en vaardigheden van de interne begeleiders te versterken met als doel het versterken van alle leerkrachten.*

UIT: Ondersteuningsplan Weert-Nederweert maart 2016, blz.21.

Om zorg te dragen voor de professionalisering van alle medewerkers heeft Eduquaat gekozen voor een werkwijze, die wordt ingezet in het primaire proces en erop gericht is de basisondersteuning zo adequaat mogelijk uit te bouwen naar een hoger niveau:

1. Er zijn drie medewerkers losgekoppeld uit de formatie van de eigen school en zij hebben een benoeming gekregen aan het bestuur. Hun gezamenlijke werktijdfactor omvat 2 fte's. Met zijn drieën vormen zij een Intern Ondersteuningsteam, kortweg IOT genoemd. Elke medewerker brengt zijn eigen expertise mee. Eén medewerker is orthopedagoog met een diagnostische bevoegdheid, één medewerker is gedragspecialist en één medewerker is gespecialiseerd in het werken met het jonge kind. Hun algemene taak is het coördineren van de zorg op de scholen.
2. Er zijn vier medewerkers losgekoppeld uit de formatie van de eigen school en ook zij hebben een benoeming gekregen aan het bestuur. Hun gezamenlijke werktijdfactor omvat 1 fte. Zij zijn intern ambulante begeleider (IAB'er).
 - Twee IAB'ers verzorgen op scholen van Eduquaat de begeleiding van de 'voormalige' LGF leerlingen en ondersteunen leerkrachten in de omgang met deze leerlingen. Zij worden dit schooljaar daarin nog ondersteund door de AB-ers van de Ambulante dienst. De verwachting is dat zij zoveel expertise opbouwen, dat zij steeds meer zelfstandig hun taken kunnen voortzetten. Er zullen geen nieuwe LGF leerlingen bijkomen in de zin van "diagnose- aanvraag rugzak- extra middelen- begeleiding", maar natuurlijk is de "leerling met specifieke ondersteuningsvragen" niet uit het schoolbeeld verdwenen. Zonder tussenkomst van een dossier en een diagnose blijven er hulpvragen voor speciale leerlingen komen en binnen deze constructie wordt hulp sneller geboden en wordt deze adequater ingezet.
 - Twee IAB'ers verzorgen op de scholen van Eduquaat de implementatie van een nieuw arrangement: een arrangement voor meer- en hoogbegaafde kinderen en een arrangement voor leerlingen met zware rekenproblemen in de groepen 4 en 5. Zie voor de beschrijving van de arrangementen de "Ondersteuningsgids Eduquaat".
3. Elke school van Eduquaat heeft minimaal één intern begeleider. De samenstelling van het team, de schoolorganisatie of de zorgzwaarte van de school kan maken dat er twee interne begeleiders zijn op één school. Er zijn geen vaste richtlijnen gegeven over de IB-tijd per school, elke schooldirecteur vult dat zelf in. De taken van de intern begeleider zijn beschreven in de ondersteuningsgids van Eduquaat. Een keer per maand is er voor alle IB-ers van Eduquaat een overleg, geïnitieerd en voorgezeten door het IOT. Alle nieuwe ontwikkelingen op het gebied van zorg, vragen, bevindingen en problemen kunnen in dat overleg worden besproken. Er worden vaste afspraken gemaakt over zaken aangaande de zorg, die worden vastgelegd in de ondersteuningsgids van Eduquaat. De interne begeleiders kennen elkaar goed, lijnen zijn kort, materialen worden makkelijk uitgewisseld en de onderlinge band en samenwerking zijn goed en hebben veel meerwaarde. Nieuwe ervaringen worden direct gedeeld met elkaar en informatie wordt snel uitgewisseld. Een keer per jaar bezoeken alle interne begeleiders een congres. Het IB overleg wordt ervaren als een learning community.
4. Leerkrachten in de klas zijn degenen, die het werk uitvoeren en dagelijks met de kinderen werken. Zij moeten de ondersteuning merken en aan den lijve ervaren en voelen. Dan

kunnen zij hun beste krachten geven aan alle kinderen. Handelingsgericht werken is de onderlegger voor al het werken in de klas. Eduquaat streeft ernaar in algemene zin de ondersteuning te bieden d.m.v.

- a) Kennisoverdracht: het merendeel van de leerkrachten heeft een verplichte scholing gevolgd (de Eduquaat-academie) en alle leerkrachten kunnen op vrijwillige basis deelnemen aan de zogenoemde boostersessies. Dat betreft een scholingsaanbod, voortgekomen uit vragen van de werkvloer.
- b) Netwerken wordt gestimuleerd (het jonge kind, taalcoördinatie) en jaarlijks is een Eduquaatdag met voldoende gelegenheid kennis te maken met collega's. Uitwisselen van ervaringen komt vaker voor dan voorheen, maar daar is zeker nog winst te halen.
- c) Gezamenlijke arrangementen: voor zorgleerlingen met eenzelfde ondersteuningsvraag wordt (in een bovenschoolse werkgroep) een arrangement gemaakt dat passend kan zijn voor elke school. De aanschaf van materialen, de instructie van de leerkrachten, de hulp in de klas bij implementatie wordt bovenschools aangestuurd en geregeld. Evaluaties vinden gemeenschappelijk plaats, zodat ervaringen uitgewisseld kunnen worden. Zo is een arrangement gemaakt voor leerlingen in de bovenbouw met een uitstroombestemming PRO of B/K met LWOO en een arrangement voor 'nieuwkomers', leerlingen die rechtstreeks uit een niet-Nederlands sprekend land instromen in groep 4 of hoger (kinderen van vluchtelingen of arbeidsmigranten). Een arrangement voor kinderen die hoog- of meerbegaafd zijn en een programma voor kinderen in de lagere groepen met zware rekenproblemen wordt dit schooljaar geïmplementeerd.
- d) Snelle en adequate hulp wordt geleverd bij individuele hulpvragen via de IB-er, doorgesluisd naar de IAB-er of het IOT.

Interventies zijn erop gericht de leerkrachten te versterken, zodat steeds meer kinderen kunnen worden begeleid binnen de scholen.

Daarnaast is – sinds eind schooljaar 2014-2015- op elke school een Jeugd- en gezinswerker actief. In samenspraak met de intern begeleider van elke school wordt bepaald hoe deze de JGW-er haar rol gaat nemen in de begeleiding van ouders/ leerlingen binnen het gezin. Zo worden opvoeding en onderwijs laagdrempelig verbonden. Ingestoken wordt vooral op preventie: zo vroeg mogelijk en zo klein mogelijke interventies om zwaardere problematiek te voorkomen. De JGW-er kan ook een rol spelen bij voorlichting aan ouders en een vraagbaak zijn bij opvoedingsproblemen. Waar nodig kan er een toeleiding zijn tot jeugdhulpverlening (RIAGG, Mutsaertstichting of andere externe hulpverlening.)

Randvoorwaarden:

Ondanks de goede samenwerking met ketenpartners en de onderlinge samenwerking met alle scholen van Eduquaat en het SWV, is het niet mogelijk alle kinderen een plek te geven binnen onze scholen. Niet alle kinderen kunnen we de begeleiding bieden die ze nodig hebben, omdat deskundigheid, voorzieningen of hanteerbaarheid daarvoor ontbreken.

1. Globaal kan gesteld worden dat wanneer het aannemelijk is dat het kind, vanwege een beperking, op volwassen leeftijd altijd afhankelijk zal blijven van begeleiding om in de

maatschappij te kunnen functioneren (denk aan: begeleid wonen, therapeutische leefgemeenschappen) de opvang op een reguliere basisschool heel moeilijk, zo niet onmogelijk zal zijn. Toch zijn er kinderen met allerlei ziektebeelden (denk aan: ernstige cerebrale parese, het syndroom van Down), die een verstandelijke of fysieke beperking hebben en waar opvang op de reguliere school wel mogelijk is. De gradaties in de beperking kunnen van heel licht tot heel zwaar zijn. Afhankelijk van het ziektebeeld of de mate van beperking is het bij aanvang van de schoolloopbaan soms mogelijk het kind op te vangen binnen het regulier onderwijs bijvoorbeeld in de kleutergroepen waar het onderwijs meer individueel is en meer aansluit op de naaste zone van de ontwikkeling van het kind. Het blijft zaak steeds goed te kijken tot hoe lang de opvang binnen het regulier onderwijs voor dit type kind zinvol en verstandig is. Er zijn geen regels te geven tot wanneer dat is, omdat de ondersteuningsbehoeften per kind sterk kunnen verschillen. Bij alleen een fysieke beperking zijn er meer mogelijkheden te voorzien in de ondersteuningsbehoeften, zeker wanneer de school beschikt over gebouwelijke aanpassingen. Steeds staat hierbij het welzijn van het kind voorop.

2. Kinderen die, vanwege een beperking, op een andere manier moeten worden voorbereid op de maatschappij (denk specifiek aan blinde kinderen en dove kinderen) zijn o.i. beter af op een school, die veel beter voorziet in hun ondersteuningsbehoeften. Wanneer het nodig is dat kinderen het brailleschrift leren of gebarentaal leren om later in de maatschappij te kunnen participeren, is een basisschool te weinig toegerust om dat deze kinderen optimaal te kunnen bieden.

Daarnaast is de ervaring dat op dit moment scholen nog tegen hun grenzen op lopen bij

3. Kinderen uit de lagere groepen (groep 3 en 4) die ondanks een zeer intensief aanbod het lezen en rekenen niet of nauwelijks onder de knie krijgen. Daarnaast kunnen ze nog geen paar minuten zelfstandig werken. Ze gaan hun tijd vullen door anderen van hun werk te houden of doen niets en komen dus op geen enkele manier tot ontwikkeling. Het werk in de klas moet op alle gebied worden aangepast en op het LOVS scoren ze bij alle vakken V of V-. Er is nauwelijks vooruitgang in vaardigheidsscores. In de regel hebben deze kinderen een beperkte cognitie (IQ rond de 70-75 of minder) en hebben ze al kleuterverlenging gehad of een doublure in groep 3.

Ondersteuningsbehoefte:

- *Veel aandacht en veel herhaling en een leerprogramma in heel kleine tussenstapjes om het lezen en de basale rekenvaardigheden onder de knie te krijgen.*
- *Gevoel van competentie (terug)krijgen.*
- *Een kwartier kunnen werken aan een opgedragen taak.*
- *Enigszins begrijpen dat ze ook zelf verantwoordelijkheid hebben in hun leerproces; enige mate van onafhankelijkheid van de leerkracht.*

Kunnen weer terug naar de basisschool als:

- *Ze eenvoudige opdrachten zelf kunnen lezen en (eventueel m.b.v. picto's) zelfstandig kunnen uitvoeren.*
- *Ze een kwartier met uitgestelde aandacht kunnen omgaan.*
- *Ze lekker in hun vel zitten en enige motivatie voor leren tonen.*

- *Het team van de speciale basisschool er redelijk van overtuigd is dat deze leerling zijn/ haar gedrag en ontwikkelingsgroei kan voortzetten ook binnen het andere schoolsysteem in een grotere groep.*
4. Kinderen uit alle groepen die extreem externaliserend of internaliserend gedrag laten zien, waarbij door het gedrag de ontwikkeling stagneert. Voor wat betreft het externaliserende gedrag kan het ook zijn dat het kind zelf nog vooruit gaat in schoolse vaardigheden, maar dat door zijn/haar gedrag de ontwikkeling van andere kinderen in gevaar komt. Dat kan wat betreft veiligheid, sociaal-emotioneel en/of didactisch doordat het les geven onmogelijk wordt gemaakt).

Ondersteuningsbehoefte:

- *Veel aandacht in een sterk gestructureerde en duidelijke leeromgeving om het gedrag te leren reguleren.*
- *Een sociaal-emotioneel hulpprogramma (therapie) om zich bewust te worden van het eigen gedrag en wat dat betekent voor de ander.*
- *Hulp voor en afstemming met ouders over opvoeding.*

Kunnen weer terug naar de basisschool als:

- *Ze binnen een grote(re) groep kinderen kunnen functioneren.*
- *Een schoolteam heeft geleerd wat de ondersteuningsvragen zijn van dit specifieke kind en hoe ze daaraan tegemoet kan komen ook in de reguliere setting.*
- *Een leerkracht begeleid wordt tijdens het terugplaatsingsproces.*

Daarnaast kunnen er ook omstandigheden zijn, waardoor het onmogelijk is of wordt een kind binnen de scholen van Eduqua (verder) te begeleiden. Daarbij is een sterke afweging dat de veiligheid van medeleerlingen of leerkrachten steeds gewaarborgd moet blijven. Wanneer ouders of leerlingen zich verbaal of fysiek agressief gedragen naar medeleerlingen, naar andere ouders of naar personeelsleden van de school en daardoor het schoolklimaat op enige wijze als onveilig wordt ervaren, kan de school de leerling of de ouders de toegang tot de school tijdelijk of definitief ontzeggen. Dat besluit wordt steeds genomen door het bestuur in samenspraak met de directie van de school. Als de school de afweging moet maken of voor deze leerling (nog steeds) passend onderwijs kan worden geboden, gaan deze randvoorwaarden meegewogen worden.

Bij de aanname van kinderen met heel specifieke onderwijsbehoeften volgen we het beleid zoals dat door Eduqua is geformuleerd (zie aannamebeleid). Bij de aanname van een leerling wordt ook steeds de context meegenomen waarin het kind zijn/haar plaats moet krijgen (bijv. de klassengrootte, de zorgzwaarte van de groep). De bovengenoemde randvoorwaarden zijn ook van toepassing bij de aanname van zij-instromers. Wanneer het kind reeds op een school zit en gaandeweg de schoolloopbaan blijkt dat begeleiding niet meer mogelijk is en een andere vorm van onderwijs beter zal aansluiten, zal steeds in overleg met ouders bekeken en besloten worden wat voor dit kind, in deze situatie het meest passend is.

Dit document is tot stand gekomen a.h.v. de uitgave “*Werken met het ondersteuningsprofiel in het regulier en (voortgezet) speciaal (basis-) onderwijs*” van de PO raad, uitgave september 2012.

Aanbevelingen uit deze uitgave zijn gevolgd.